

کاربرد فناوری آموزشی

مریم فلاحي

دکتری تکنولوژی آموزشی و آموزگار منطقه ۱۸ تهران

یادگیری دلخواه

تجربه‌های یادگیری سفارشی

برای جامعه نیز مفید باشد. در عصری زندگی می‌کنیم که یادگیرندگان هنگام ثبت‌نام در دوره‌های آموزشی، انتظار دارند تجربه یادگیری الکترونیکی شخصی‌سازی شده (سفارشی) داشته باشند. بیشتر افراد وقتی با محتوای دوره‌ای که متناسب با نیازهای فردی آن‌ها طراحی شده است درگیر شوند، نتایج بهتری در یادگیری به دست می‌آورند.

توصیه‌هایی برای موفقیت در طراحی تجربه‌های یادگیری سفارشی در بستر محیط یادگیری الکترونیکی

کسب اطلاعات کافی در مورد یادگیرندگان

قبل از طراحی و ایجاد دوره‌ها، باید بدانیم چه کسانی مخاطب برنامه هستند؟ چه چیزی می‌خواهند؟ چه تجربه‌هایی در مورد یادگیری الکترونیکی دارند؟ یکی از بارزترین روش‌های کسب اطلاعات در مورد یادگیرندگان، نظرسنجی است. برای جمع‌آوری اطلاعات جمعیتی می‌توان از نظرسنجی استفاده کرد. گزینه دیگر برای یادگیری در مورد یادگیرندگان، بررسی فعالیت آن‌ها در تالارهای گفت‌وگوی برخط است. یادگیرندگان معمولاً هنگام تعامل با سایر یادگیرندگان دوره بسیار صادق هستند، در حالی که اگر به‌طور مستقیم از آن‌ها بخواهید بازخورد بگیرید، ممکن است به راحتی همکاری نکنند. پس این فرصتی است که از طریق آن می‌توان از نحوه تعامل یادگیرندگان با مطالب درسی مطلع شد و مشخص کرد آیا این مطالب واضح هستند یا در درک آن مشکل دارند؟ کدام موضوعات بیشتر مورد توجه آن‌ها قرار گرفته است؟ این بینش می‌تواند به طراح کمک کند دوره‌ای طراحی کند که نیازهای شخصی افراد را بیش از پیش پوشش دهد.

اشاره

نمی‌توان انتظار داشت روش‌ها و تجربه یادگیری یکسان برای همگان به یک اندازه مفید و کاربردی باشد. نظام‌های آموزش سنتی، بستر و شرایط اجرای تجربه متفاوت یادگیری را ندارند. چرا که محدودیت‌های زیادی دارند. با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین قادر خواهیم بود آموزش‌هایی تدارک ببینیم که بر اساس تفاوت‌های فردی یادگیرندگان، قابلیت سفارشی‌سازی یادگیری را به آموزش اضافه کنند. بنابراین، اکنون می‌توان بر اساس نیاز و اولویت‌های یادگیری یادگیرندگان دوره‌های آموزشی مدرنی طراحی کرد.

کلیدواژه‌ها: یادگیری شخصی، یادگیری سفارشی، تفاوت‌های فردی، یادگیری الکترونیکی

یادگیری شخصی‌سازی شده

وجود تفاوت‌های فردی در میان یادگیرندگان از نظر هوش، علاقه، استعداد، خلاقیت، تجربه، شخصیت، پیشرفت تحصیلی، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، و قدرت یادگیری از مهم‌ترین مسائلی است که معلمان در کلاس‌های خود با آن مواجهند، چرا که آنان به تجربه دریافته‌اند، شیوه برخورد و پیروی از روش تدریسی خاص نمی‌تواند برای همه دانش‌آموزان به‌طور یکسان مفید باشد. مدرسه کارخانه‌ای صنعتی نیست که تولیدات یکسان و هم‌شکل داشته باشد. یکی از رسالت‌های مهم هر آموزشی، کشف استعدادها و تفاوت یادگیرندگان به گونه‌ای است که هر فرد به کمال مطلوب خود برسد و

افزودن ابعاد تعاملی به دوره‌های یادگیری الکترونیکی

اگر به دنبال این هستیم که یادگیرندگانی توانا و مستقل تربیت کنیم که در زندگی آینده به توانایی‌هایی برای پاسخ‌گویی به موقعیت‌های زندگی واقعی خود مجهز باشند، باید به آن‌ها یک برنامه یادگیری تعاملی ارائه دهیم، نه فقط یک نمایش برخط از محتوای دوره‌های الکترونیکی. تماشای منفعلانه فیلم‌های آموزشی بعید است به کسی کمک کند به مهارت‌های مناسبی برای مواجهه با مشکلات زندگی واقعی دست یابد. برنامه‌های یادگیری الکترونیکی برای سفارشی‌سازی یادگیری را باید با سناریوی آن دسته از یادگیری‌ها هماهنگ کنیم که در آن‌ها به چالش کشیدن یادگیرندگان هدف باشد تا مطمئن باشیم آن‌ها در آینده می‌توانند به مشکلات پاسخ دهند و دانش خود را بیازمایند.

اما این «به چالش کشیدن» از چه طریق میسر می‌شود؟

می‌توان یادگیرندگان را با:

- آزمون‌ها
- تکالیف
- نگارش مقاله
- بازخورد گروهی
- و آزمون‌های عملی به چالش کشید.

نکته‌ای که دانستن آن بسیار اهمیت دارد این است که نباید از به چالش کشیدن یادگیرندگان ترسید. بسیاری از شرکت‌کنندگان در دوره‌های برخط، وقتی احساس می‌کنند یک دوره بیش از حد ساده است، خسته می‌شوند. وظایفی را تعیین کنید که یادگیرندگان را به چالش می‌کشد تا از دانش‌هایی که کسب کرده‌اند با روش‌های جدید استفاده کنند تا درک خود را از موضوع انتخابی خود تعمیق بخشند و احساس کنند دوره آموزشی پیش‌رو ویژه آن‌ها تهیه شده و در واقع همان سفارشی‌سازی در یادگیری را به آن‌ها القا کند.

تعیین مسیرهای یادگیری توسط یادگیرندگان

طبیعی است وقتی افراد به موضوع در حال یادگیری آن علاقه دارند، می‌خواهند همه جزئیات را در مورد آن بدانند و با دیگران نیز به اشتراک بگذارند. اما نباید از ذکر این نکته غافل شد که برخی از یادگیرندگان به دنبال تجربه یادگیری کارگردانی شده و از قبل طراحی شده هستند. آن‌ها ممکن است به مهارت خاصی برای شغل خود نیاز داشته باشند یا از خلأ دانشی خود رنج ببرند. برای همین دقیقاً به محتوای خاصی نیاز داشته باشند و به دنبال برطرف کردن آن باشند. در محیط یادگیری مجازی یکی از راهکارهای تأمین این نیاز، کوتاه نگاه داشتن پودمان (ماژول) هاست. این تکنیک یادگیرندگان را قادر می‌سازد مسیر یادگیری خود را هدایت کنند. آن‌ها می‌توانند ماژول‌هایی را که بیشتر به آن‌ها علاقمندند و با نیازهای یادگیری آن‌ها مطابقت دارند انتخاب کنند و مجبور نباشند از ابتدا تا انتها در همه دوره‌های الکترونیکی حضور داشته باشند.

ممکن است تصور شود دوره‌های طولانی‌تر امکانات بیشتری به

یادگیرندگان می‌دهند. در واقع بسیاری از یادگیرندگان پودمان (ماژول) های کوتاهی را ترجیح می‌دهند که آن‌ها را بیش از حد با محتوای خود درگیر نمی‌کند. در حوزه موضوع انتخابی خود پودمان (ماژول) های متنوعی را ارائه دهید تا یادگیرندگان بتوانند مسیر یادگیری خود را برای شروع انتخاب کنند.

به یادگیرندگان بگویید برای استفاده بیشتر از یک پودمان (ماژول)، آنچه را از قبل باید بدانند آماده کنند. وقتی یک ماژول را به پایان رسانند، پودمان (ماژول) های دیگری را پیشنهاد دهید که می‌توانند در کنار یکدیگر برای تعمیق یا گسترش دانش خود استفاده کنند.

بازخورد مستقیم

بازخوردی که ویژه هر شخص و متناسب با عملکرد او در محیط یادگیری الکترونیکی داده می‌شود، به فرد امکان می‌دهد از میزان موفقیت خود در محیط یادگیری مطلع شود و راه رسیدن به پیشرفت را پیدا کند. دریافت بازخورد توانایی بیشتری به یادگیرندگان می‌دهد و آن‌ها را از نحوه عملکرد خود و همچنین نسبت به مواردی که نیاز به پیشرفت دارند، آگاه می‌کند. برای رسیدن به این موقعیت باید سعی شود تا جایی که امکان دارد بازخوردی که در محیط یادگیری الکترونیکی داده می‌شود شخصی‌سازی شده باشد؛ هر چند ممکن است زمان بر باشد. در پایان ارزشیابی، به هر یادگیرنده، برای بهبود عملکرد او پیشنهادهایی داده شود. یک گزینه این است که یادگیرندگان به عنوان بخشی از روند ارزشیابی به یکدیگر بازخورد دهند؛ به شرطی که راهنمایی‌های واضحی برای کمک به یادگیرندگان در بازخورد ارائه دهید. این مورد می‌تواند روشی مؤثر در مسیر شخصی‌سازی تجربه یادگیری الکترونیکی باشد که بدون شک در راستای تأمین انگیزه انسانی نیز مؤثر است.

ارائه محتوا در قالب‌های متفاوت

هر یادگیرنده، بسته به موضوع و آنچه در زندگی او می‌گذرد، ممکن است انتخاب کند با چندین قالب محتوا درگیر شود. محیط‌های یادگیری الکترونیکی، برخلاف محیط‌های سنتی آموزش، امکان ارائه محتوا در قالب‌های متفاوت را میسر می‌کنند. با ارائه محتوا در قالب‌های متنوع، یادگیرندگان هوشمند قادر می‌شوند تصمیم بگیرند و انتخاب کنند از کدام نوع و قالب محتوا بیشتر می‌توانند یاد بگیرند. تهیه محتوا به شکلی دیگر، آن‌قدرها دشوار نیست. برای تبدیل محتوای ویدیویی یا صوتی به متن می‌توان از یک سرویس رونویسی استفاده کرد که ممکن است برای یادگیرندگان شما که اتصال اینترنت آهسته یا محدود دارند و همچنین کسانی که مفاهیم دشوار را از طریق خواندن بهتر از گوش دادن جذب می‌کنند، راحت‌تر باشد.

پی‌نوشت

1. Personalized Learning

مقاله روش تدریس آموزش انفرادی

مقاله یادگیر انفرادی

۲۵

رشد فناوری آموزشی

شماره ۷

فروردین ۱۴۰۱